

חוק להסדר התדיונות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה-2014

השפעתו על ניהול התיק בבתי הדין הרבניים

מאת עו"ד די"ר רפי רכס
(ע"פ מצגת של עו"ד רונית ויצמן
מביהמ"ש לענייני משפחה)

החוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה

- החוק נכנס לתוקפו ביום י"א בתמוז התשע"ו (17.7.16)

- החוק יפעל במתכונת של הוראת שעה לתוקפה של לשלוש שנים ממועד תחולתה.

מטרת החוק

סעיף 1: מטרתו של חוק זה לסייע לבני זוג ולהורים וילדיהם ליישב סכסוך משפחתי ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום, ולצמצם את הצורך בקיום התדיינות משפטית, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של כל ילדה וילד.

נימוקי החוק - מתוך דברי ההסבר לתקנות:

"החוק מחייב את המתדיינים לפנות להליך של מו"מ מובנה, בביקורת ופיקוח המדינה, טרם הגשת כתבי תביעה לוחמניים ופוגעניים, שלאחר הגשתם, לרוב היכולת להמשיך ולתקשר ולשתף פעולה כהורים נפגעת באופן בלתי הפיך."

דגשים

- החוק אינו כופה את **עצם הגישור או יישוב הסכסוך**.

- החוק כופה קיום תהליך במסגרתו יימסר לצדדים מידע על ידי אנשי מקצוע על:

- * ההשלכות השונות של ניהול הליכים משפטיים על הצדדים ולילדיהם

- * דרכים נוספות ליישוב סכסוכים במשפחה מחוץ לכותלי ביהמ"ש

- * התמודדות עם קשיים העולים מהמשבר המשפחתי

הערכאות הכפופות לחוק

- החוק יחול בכלל הערכאות השיפוטיות המוסמכות לדון בענייני משפחה:
בית המשפט לענייני משפחה, בתי הדין הרבניים
(וכן שאר בתיה"ד הדתיים, שרעי, דרוזי ונוצרי, אחר שיקמו על ידיהם יחידות סיוע)

הנושאים לגביהם יחול החוק:

"תובענה בעניין של סכסוך משפחתי" – תובענה בין בני זוג, בין הורים או בין הורים לילדיהם בכל אחד מהעניינים האלה:

אבהות
אימהות

כל עניין הנוגע
לילד לפי חוק
הכשרות
המשפטית

מזונות/מדור

יחסי ממון
בין בני זוג

ענייני
נישואין
וגירושין

"תובענה" – תביעה, בקשה או הליך אחר שמביא בעל דין לפני ערכאה שיפוטית לפי דין,

למעט בקשה לאישור הסכם, ערעור ובקשת רשות ערעור.

אופן נקיטת ההליך

(סעיף 3(א) לחוק להסדר התדיינויות ותקנה 2 לתקנות): כל תובענה המוגשת לבית המשפט לענייני משפחה או לבית דין דתי (שלידו קיימת יח"ס) תיפתח בהליך מקדמי שנקרא "בקשה ליישוב סכסוך".

ההליך יפתח באמצעות הגשת 'בקשה ליישוב סכסוך' בטופס הקבוע בתוספת לחוק, על ידי המבקש עצמו, או על ידי בא כוחו בצירוף ייפוי כח. "הבקשה לא לכלול טענות או עובדות בקשר לסכסוך או בקש לסמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית".

בטופס המובנה יפורטו פרטי זיהוי בלבד, בהתאם לרוח החוק שנועדה למנוע פירוט כלשהו של פרטי הסכסוך כדי לאפשר את קיומו המיטבי של ההליך ליישוב הסכסוך בהסכמה.

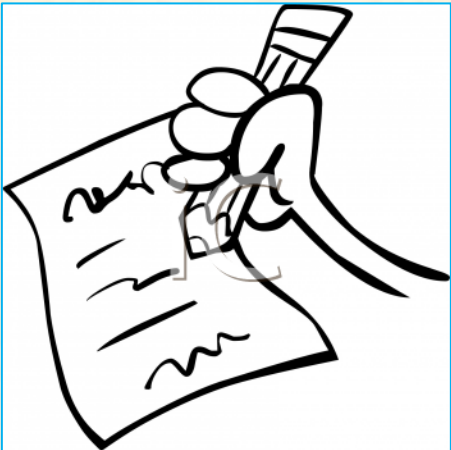
בקשה ליישוב סכסוך לפי תקנה 2 לתקנות להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה התשע"ו- 2016

פרטי המבקש ו/או ב"כ....

פרטי המשיב ו/או ב"כ....

הואיל ונתגלע סכסוך ביני לבין _____, שהוא בן זוגי/הורהו של ילדי/ילדי/אבי/אמי (מחק את המיותר) אני פונה לערכאה השיפוטית בבקשה ליישוב הסכסוך בלא התדיינות משפטית ולהפניה ליחידת הסיוע שליד הערכאה השיפוטית.

חתימת המבקש

המצאת הבקשה למשיב

בנוסף לדרכי ההמצאה המוכרים של 'דואר רשום עם אישור מסירה' (או דואר שליחים), כאן יש לנו דרך נוספת להמצאה:

"באמצעי אלקטרוני לכתובת דוא"ל של המשיב שימסור המבקש, בדרך מאובטחת המאפשרת גישה לבקשה ע"י המשיב בלבד, והמתעדת את קבלת הבקשה וההזמנה על ידו"

[מתוך דברי ההסבר:](#)

"וזאת בכדי לאפשר קביעת פגישת מהו"ת ראשונה מוקדם ככל הניתן".

חובת התייצבות לתהליך

סעיף 3(ב)(1): "דינה של הזמנה לפגישת מהו"ת כדין הזמנה לדיון בבית משפט" לכל דבר ועניין!

(סעיף 4(א) לתקנות) "לא התייצב צד לפגישת המהו"ת לפי ההזמנה, תדווח על כך יחידת הסיוע לערכאה השיפוטית... ורשאית הערכאה השיפוטית":

- לחייב בהוצאות! (לטובת הצד שכנגד או לאוצר המדינה)
- להאריך את תקופת עיכוב ההליכים
- אם המבקש הוא זה שלא התייצב – למחוק לו את הבקשה ולסיים ההליך

דגשים בנוגע לפגישות המהו"ת

- על הפגישות ביחידת הסיוע יחולו כללי החיסיון ואיסור פרסום – כפי שהינן כיום (תקנה 6 לתקנות הסדר התדיינויות).
- הפגישה הראשונה ביח"ס תיועד להיכרות עם הצדדים ולהערכת הסכסוך בלבד, הצדדים יתייצבו **לבדם וללא נוכחות באי כוחם** (תקנה 5(ב) לתקנות הסדר התדיינויות).
- בפגישה הראשונה לא ייעשה ניסיון ליישוב הסכסוך המשפטי, למעט הסכמות בהסדרים זמניים **בכפוף** להסכמת הצדדים ולאחר שניתנה להם הזדמנות להתייעץ עם באי כוחם בעניין (תקנות 5(ה) לתקנות הסדר התדיינויות).
- הרכב המשתתפים בשלוש הפגישות הבאות ייקבע לפי אופי הפגישה בהתאם להחלטת יחידת הסיוע: ככל שאופי הפגישה ימשיך להיות **טיפולי** - הפגישה תיערך ללא נוכחות עורכי דין. אם הפגישה תישא אופי **משפטי** - היא תוכל להיערך בנוכחות ב"כ הצדדים לבקשתם (תקנה 5(ג) לתקנות הסדר התדיינויות).

המשך דגשים בנוגע לפגישות המהו"ת

- לא יחתמו הצדדים בעת הפגישות על הסכם ולא יקבלו על עצמם התחייבות משפטית, אלא לאחר שניתנה להם הזדמנות להיוועץ בבאי כוחם או בכל אדם אחר, לרבות בנוגע לניסוח ההסכם.

- יח"ס תביא בפני הצדדים את זכותם להתייעץ בעו"ד לרבות מסירת מידע בדבר האפשרות לקבל סיוע משפטי לפי חוק הסיוע.

- (סעיף 3(ג)(4) לחוק להסדר התדיינויות) הפגישות ביחידות הסיוע יכללו גם "קביעת הסדרים זמניים בהסכמה בעניין מזונות או החזקות ילדים וסדרי קשר לתקופות כאמור".

מעמדו של הקטין בפגישות המהו"ת

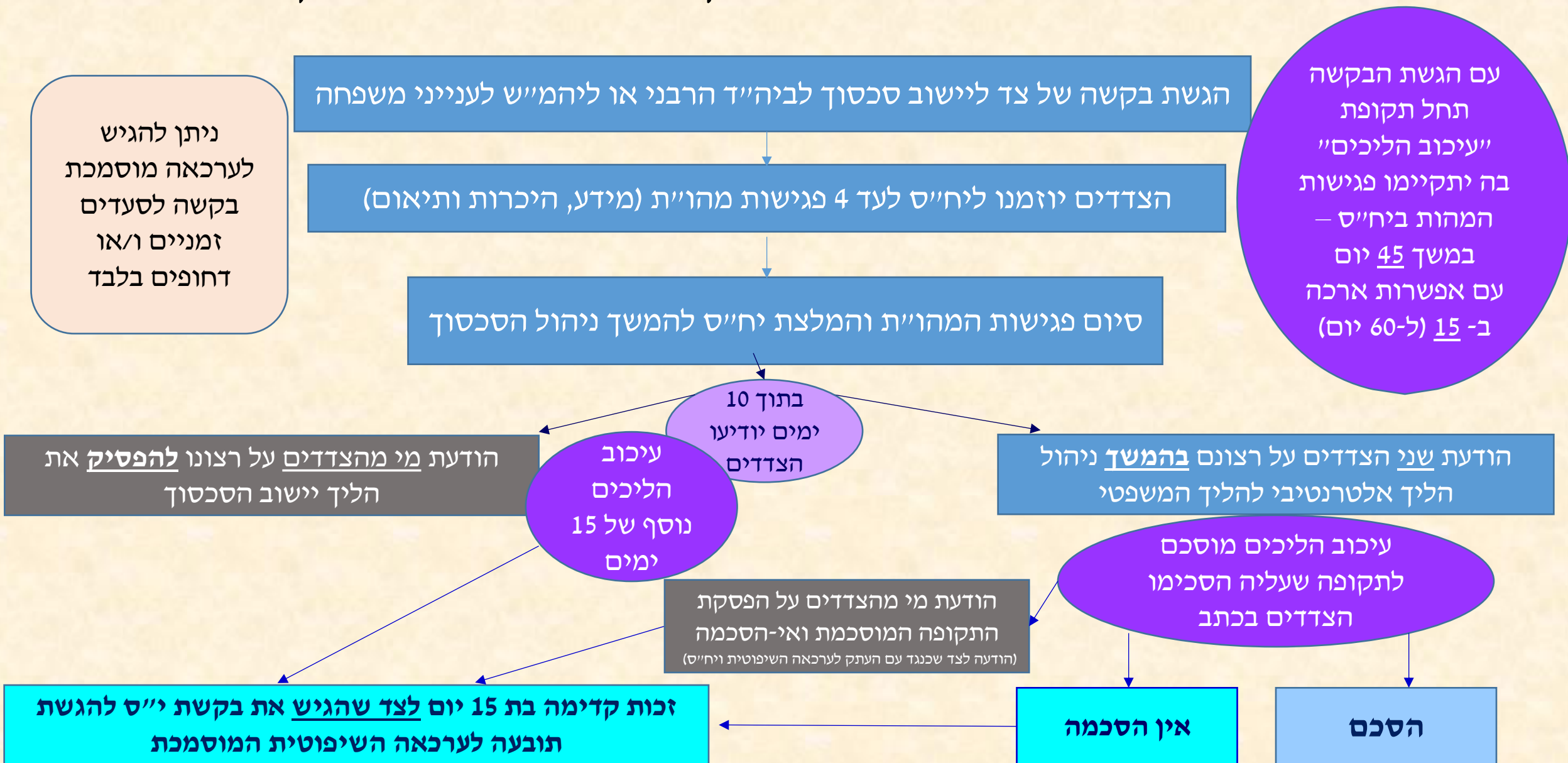
- יח"ס רשאית בהסכמת ההורים להזמין קטין לדבר לפנייה אם ראתה שהדבר הוא לטובת הקטין - על השיחה עם הקטין יחולו כללי החיסיון.
- במקרים מיוחדים רשאית יח"ס לפנות לערכאה המשפטית בבקשה למינוי אפוטרופוס לדין לקטין שישתתף בפגישות יח"ס, זאת כאשר העדר מינוי עלול לפגוע בזכותו של קטין.

בחינה והמלצה על דרכים ליישוב הסכסוך בהסכמה

- בתום ישיבת המהו"ת האחרונה, ועל בסיס היכרות יחידת הסיוע עם הצדדים... תמליץ יחידת הסיוע לצדדים בעניין ההליך המתאים לדעתה ליישוב הסכסוך ביניהם ובכלל זה בדרך של ייעוץ, גישור, גירושין בשיתוף פעולה, וטיפול משפחתי או זוגי, וכן רשאית יחידת הסיוע להציע לצדדים לסייע להם בעצמה ליישב את הסכסוך בלי להפנותם להמשך הליך ליישוב הסכסוך מחוץ ליחידת הסיוע (תקנה 7(א) לתקנות הסדר התדיינויות).

- המלצת יחידת הסיוע על דרכים שיש בהן כדי ליישב את הסכסוך שבהסכמה תיעשה על יסוד השיקולים המפורטים להלן, ורשאית יחידת הסיוע להתייעץ לעניין גישור עם יחידת הגישור... המליצה יחידת הסיוע על הליך גישור, תביא לפני הצדדים את רשימת המגשרים לפי תקנות רשימת המגשרים, ותפנה אותם לרשימת מגשרים המתאימים למאפייניהם (תקנה 7(ב) לתקנות הסדר התדיינויות).

תרשים זרימה לטיפול בבקשה ליישוב סכסוך

התקופה בה ניתן להגיש תביעות סכסוך בענייני משפחה בלא צורך קודם להגיש 'בקשת יישוב סכסוך'

(סעיף 3(י) לחוק להסדר התדיינויות) "...צד לבקשה ליישוב סכסוך רשאי להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפטי בלא שהגיש תחילה בקשה ליישוב סכסוך, אם בשנה שקדמה להגשת התובענה הוגשה כבר בקשה ליישוב סכסוך בין אותם צדדים, ובלבד שחלפו התקופות (=תקופת עיכוב ההליכים)".

השלכת מרוץ סמכויות: (סעיף 6 לחוק) "הוראות חוק זה אינן בהן כדי לפגוע בדיני נישואין וגירושין, והן אינן באות להוסיף על סמכויות השיפוט של הערכאות השיפוטיות או לגרוע מהן".

• החוק יוצר חלון זמן במהלכו **מנועים הצדדים מלהגיש תביעות בסכסוכי משפחה:**

45 ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך או 60 ימים אם הוארכה התקופה בידי יח"ס (+ 10 ימים למתן הודעה מהפגישה האחרונה) + 15 לתקופת עיכוב ההליכים + 15 ימי עיכוב עם זכות קדימה לצד א = סה"כ 75/90 יום!

זכות קדימה להגשת תובענה: במשך 15 ימים מתום תקופת עיכוב ההליכים רשאי הצד שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית שייבחר שלה סמכות לדון בעניין. (תביעת מזונות/מדור תחשב כאילו הוגשה במועד הגשת הבקשה ל"ס).
בתום 15 יום הנ"ל, אם לא הוגשה תובענה בעניין פלוני, רשאי כל צד להגיש תובענה לכל ערכאה שיפוטית מוסמכת שייבחר.

המטרה: לצרור את מרוץ הצדדים למאבק משפטי, ובכך למנוע להמת להם למן וסיוע לפתור את סכסוכיהם בדרכי הסכמה ושלום (מאפי אהידחץ אהליכוי משפטיים ככדי לתפוס סמכויות).

סעדים זמניים – במסגרת ההליך ביחידות הסיוע

(סעיף 3(ז) לתקנות הסדר התדיינויות ותקנה 10, 11 לתקנות)

• על אף האמור בסעיף קטן (ה), צד לבקשה ליישוב סכסוך רשאי להגיש, בכל עת, לערכאה שיפוטית המוסמכת לכך לפי דין, בקשה לסעד דחוף :

- סעד זמני לשמירת מצב קיים

- עיכוב יציאה מן הארץ

- צו עיקול

[בצירוף אסמכתאות ותצהיר, תושבת המשיב תוך 10 ימים בצירוף אסמכתאות ותצהירים]

יובהר:

• דיון בבקשה לסעד זמני אינה מקנה סמכות לערכאה המבררת!

• צד המגיש מספר בקשות יגישן לאותה הערכאה (כל עוד היא מוסמכת לדון בבקשות).

• הוגשה בקשה לסעד זמני לערכאה שיפוטית אחרת מזו שמתנהל בה הליך יישוב סכסוך, תצוין קיומה של בקשת י"ס וכן כל סעד זמני ו/או החלטה שניתנה בידי הערכאה בה מתנהל הליך הי"ס.

• ככל שהבקשה לסעד זמני הוגשה לערכאה אחרת מזו שמתנהל בה הליך י"ס, יועברו העתק הבקשה+החלטות ל-2 הערכאות.

סעדים זמניים – בענייני מזונות והחזקת ילדים

(סעיף 3(ו) לחוק הסדר התדיינויות)

”על אף האמור בסעיף קטן (ה), לא קבעו הצדדים עד תום תקופת עיכוב ההליכים הסדרים זמניים בהסכמה בעניין מזונות או החזקת ילדים, רשאים הם להגיש בקשה בעניין לערכאה המוסמכת לפי דין”.

(תקנה 15 לתקנות הסדר התדיינויות)

”בקשה לסעד זמני... בעניין מזונות והחזקת ילדים והתשובה לה, ייערכו בצורה תמציתית ויכללו רק עובדות הדרושות לצורך הדיון בהן”.

סעיף 3(ז) לחוק 12 להסדר התדיינויות ותקנה (א) לתקנות) **סעדים דחופים – אף טרם החל**

ההליך ביחידת סיוע!

• צד רשאי להגיש בכל עת לערכאה שיפוטית מוסמכת סעדים דחופים כדלקמן: **רשימה סגורה!**

סעיף 1: בקשה לאישור פעולה דחופה רפואית בקטין.

סעיף 2: בקשה להנפקת דרכון ולאישור ליציאת קטין לחו"ל לפעילות חינוכית קבוצתית או לצורך שלא היה צפוי ובלבד שהיציאה אמורה להתקיים בתוך 30 ימים ממועד הבקשה.

סעיף 3: בקשה לסעד דחוף בעניין **מזונות (אשה/ילדים)** או בעניין **הבטחת קשר של קטין עם כל אחד מהוריו** - במקרים חריגים שבהם המתנה לפגישת המהו"ת הראשונה תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדים לפי העניין.

סעיף 4: **תובענה דחופה לגירושין** כשהנתבע מתגורר בחו"ל או בנסיבות מיוחדות אחרות, ובלבד שהמתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים עשויה למנוע את התרת הנישואין.

תקנה 16(א) לתקנות הסדר התדיינויות) בעניינים אלה רשאית הערכאה השיפוטית לקצר את תקופת עיכוב ההליכים:

- (1) לצורך הגשת בקשה דחופה בעניין העברת ילד למסגרת חינוכית ;
- (2) לצורך הגשת בקשה דחופה לעניין טיפול פסיכולוגי או בקשה שאינה דחופה בעניין בדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטרי בקטין ;
- (3) לצורך הגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי אם חלפה יותר משנה מיום הגשת בקשה קודמת ליישוב סכסוך בין הצדדים, אך מתקיימת בין הצדדים התדיינות שיפוטית בעניין אחר של סכסוך משפחתי, או שהתדיינות כאמור הסתיימה בסמוך לפני הגשת הבקשה החדשה ;
- (4) בקשה לסעד דחוף בעניין מזונות או החזקת ילדים וסדרי קשר, במקרים חריגים שבהם המתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם ;

תקנה 16(א) לתקנות הסדר התדיינויות) בעניינים אלה רשאית הערכאה השיפוטית לקצר את תקופת עיכוב ההליכים:

(5) לצורך הגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי אם כתובת הצד השני אינה ידועה או שהוא מתגורר מחוץ לישראל או שוהה מחוץ לישראל לתקופה שאיננה מאפשרת את קיום פגישות המהו"ת;

(6) לצורך הגשת תובענה של צד אם נגד הצד השני הוגש כתב אישום, עקב עבירות אלימות או מין כנגד בן או בת הזוג או כנגד ילדם של בני הזוג או של אחד מהם;

(7) לצורך הגשת תובענה של אישה הנמצאת במקלט לנשים מוכות כהגדרתו בסעיף 7ג(5) לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954;

(8) לצורך הגשת בקשה לאכיפה והכרה של פסק דין זר שבסמכות בית משפט לענייני משפחה;

(9) לצורך הגשת תובענה לחלוקת רכוש או לפסיקת מזונות אם לאחד הצדדים הוצא צו כינוס או מתנהל בעניינו הליך פשיטת רגל;

(10) במקרה חריג שבו המליצה יחידת הסיוע לאפשר הגשת תובענה בעניין מסוים מן הטעם שהמתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם.

כללי ניסוח בקשות ותגובות בתקופת ההליך

כל כתבי הטענות המוגשים לביהמ"ש בתקופת ההליך - החל מהגשת הבקשה ליי"ס, עובר להגשת בקשות/תגובות לסעדים דחופים, סעדים זמניים, וכלה בכל פנייה אחרת לביהמ"ש בתקופת חלון הזמן של עיכוב ההליכים – **כל הפניות הנ"ל לביה"ד או ביהמ"ש חייבות להיות:**

- מנוסחות בקצרה ובתמציתיות!

- ולכלול אך ורק את **עיקרי העובדות** (לרבות אסמכתאות) **הדרושות לצורך דיון בבקשה! לא עובדות המהוות את עילת התובענה ולא טענות לרבות טענות סמכות!**

בקשה שאיננה ערוכה כדלעיל – קרי: לא תהיה מנוסחת בקצרה ובתמציתיות ו/או תכלול טענות ו/או עובדות מעבר לעיקרי העובדות הדרושות לצורך דיון בבקשה ו/או תיכתב בלשון פוגענית – רשאי ביהמ"ש:

- להורות על **תיקון** הבקשה/התגובה
- **למחוק** הבקשה/התגובה!
- **לחייב בהוצאות!**

הארכת תקופת עיכוב ההליכים בידי הערכאה השיפוטית תתאפשר במקרים הבאים:

- הצד השני גרם לביטול פגישות מהו"ת או לא הופיע אליהן בחוסר תום לב.
- נבצר מאחד הצדדים להשתתף בפגישות המהו"ת בשל אבל, מחלה, או מחלה של בן משפחה מדרגה ראשונה.
- מקרים שבהם אחד הצדדים היה בחו"ל והארכת תקופת עיכוב ההליכים נדרשת בכדי לאפשר את קיומן של פגישות המהו"ת ובלבד שאותו צד צפוי לשוב תוך זמן קצר.

שימו לב: הארכה או קיצור תקופת ציבוב ההליכים תתבצע רק לאחר קבלת צמדת יח"ס, אשר תינתן ככל האפשר לאחר קיום פגישה מהו"ת אחת לפחות, וצל הצרכאה השיבוטית לסקוף בין היתר את המלצת יח"ס. מי שלא התייצג לאותה פגישה אחת לא יהיה רשאי לבקש קיצור הליכים אלא "באישור בית הדין או בית המשפט ומטעמים מיוחדים שירשמו".

הארכה או קיצור הצרכאה השיבוטית את תקופת ציבוב ההליכים והתברר כי ההארכה/הקיצור נדרשו בשל התנהגות שלא בתו"ל של מי מהצדדים ניתן לחייה בהוצאות.

תודה על ההקשר!

רבי